

Despre un prezumtiv tezaur descoperit la Sucidava în 1981

Mirela COJOC*
și Ștefan VASILIȚĂ**

Potrivit informațiilor dintr-un raport de săpătură¹, în timpul campaniei arheologice din anul 1981 au fost descoperite două tezaure la Sucidava (azi cartierul Celei, orașul Corabia, jud. Olt), în sectorul „Bazilică”, secțiunile S2B și S4B. Primul a apărut în nivelul 2 (roman), datat în a doua jumătate a sec. III p.Chr. și începutul secolului următor, conținând 13 piese „cu modul specific secolului III”², și al doilea în nivelul 4 (roman), datat de la sfârșitul sec. IV până în prima jumătate a sec. V, conținând 36 de monede romane târzii³. În cazul primului tezaur, formula „modul specific secolului III” poate desemna monede cu efigia imperială decorată cu o coroană radiată, întâlnită pe piesele de argint și bilon emise după reforma monetară a lui Caracalla până la sfârșitul secolului. Monedele radiate au un diametru de 20-23 mm, sensibil mai mare decât cel a emisiunilor din sec. IV descoperite de obicei la Sucidava și cunoscute în literatura de specialitate sub numele convențional de AE 3 și AE 4. Acest tezaur din sec. III, conținând, probabil, antoninieni, ar fi al doilea cunoscut pentru așezarea de la Sucidava, după cel descoperit în anul 1923 în așezarea civilă și îngropat în timpul lui Filip Arabul⁴, și primul descoperit în fortificația militară. Importanța sa ar fi cu atât mai mare cu cât ar ajuta la cunoașterea mai bună a momentului începerii locuirii platoului din sud-estul așezării civile și, apoi, al ridicării fortificației militare⁵.

* Muzeul de Arheologie și Etnografie, Corabia.

** Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București; stefanvasilita@yahoo.co.uk

¹ D. Tudor, O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *Șantierul arheologic Sucidava-Celei (jud. Olt)*, Materiale, 16, 1986, 1, p. 158-168.

² *Ibidem*, p. 164; B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie-1986 (XXX)*, Dacia, N.S., 31, 1987, p. 175, nr. 16.

³ D. Tudor, O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *op. cit.*, p. 165. B. Mitrea, *loc. cit.* În campania 1982, la demontarea profilului, un al doilea lot a fost descoperit, format din 104 monede romane târzii de bronz. Vezi O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *Șantierul arheologic Sucidava-Celei, jud. Olt*, Materiale, 17, 1992, p. 252.

⁴ G. Depeyrot, Delia Moisil, *Les trésors de deniers et d'antoniniens de Gordian III à Aurélien en Roumanie*, Wetteren, 2008, p. 90, nr. 40 (cu bibliografia completă).

⁵ Peste fortificația geto-dacică, distrusă în sec. I p.Chr., a funcționat o necropolă romană din sec. II-III. Primele urme de reluare a vieții pe platou datează de la mijlocul sec. III p.Chr. Dumitru Tudor, după o propunere inițială a ridicării fortificației în timpul lui Constantin cel Mare (*Constantin cel Mare și recucerirea Daciei Traiane*, RIR, 11-12, 1941-1942, p. 134-148, vezi în special p. 146), a optat ulterior pentru epoca Gallienus-

Aurelian – *Preuves archéologiques attestant la continuité de la domination romaine au nord du Danube après l'abandon de la Dacie sous Aurélien (IIIe-Ve siècles)*, Dacoromania, 1, 1973, p. 143-161; idem, *Dovezile arheologice despre menținerea stăpânirii romane la nord de Dunăre, după evacuarea aureliană a Daciei (sec. III-V)*, Historica, 3, 1974, p. 93-109 – în final mergând spre o datare în timpul lui Aurelian (*Oltenia Romană*⁴, București, 1978, p. 415-416). La baza renunțării la o datare în timpul lui Constantin stau cercetările arheologice ale lui V. Barbu, *Fortăreața romano-bizantină de la Sucidava în lumina cercetărilor din sectorul de sud-est*, SCIV, 24, 1973, 1, p. 27-55, cu propunerea ridicării în timpul domniei comune a lui Valerian și Gallienus, poate anul 257, dar și documentația numismatică, ce ar înclina balanța spre domnia lui Gallienus, după anul 260, după Gh. Poenaru Bordea, *Descoperirile monetare din cetățuia romano-bizantină de la Sucidava, cu specială privire asupra perioadei 260-328*, SCN, 6, 1975, p. 69-106. Ulterior, O. Toropu, *Romanitatea târzie și străromânii în Dacia Traiană sud-carpatică (secolele III-XI)*, Craiova, 1976, p. 14, a optat pentru Aurelian (vezi și articolele citate în nota 6, ce stau la baza acestei propuneri). Mai recent, O. Toropu, C. Tătulea, *Sucidava-Celei*, București, 1987, p. 85, vorbesc de un prim nivel de construcție al fortificației datat „circa 265/274-323”.

În colecția Muzeului de Arheologie și Etnografie din Corabia (MAEC) se păstrează, sub poziția de inventar 1984, 12 monede de bronz și bilon, în stare de conservare precară. Pe fiecare plic este notat „Sucidava 1981”, contextul arheologic „S2B, C 5, -3,18 m” și indicația „tez”. Două piese sunt rupte în câte două bucăți. Diferența între numărul raportat inițial, de 13 monede, și cel identificat de noi, doar 12, se datorează, probabil, numărării unui fragment de monedă ca monedă în sine.

C A T A L O G

GALLIENUS

1. Antoninian, bilon 1,50g; 17 x 20 mm.
Av. [. . .]ENV[. . .]; cap radiat spre dr.
Rv. Ilizibil.
Ruptă în două fragmente, o parte lipsește. MAEC, inv. 1984/7.

CLAUDIUS II

2. Antoninian, bilon \simeq 3,19 g; 17 x 18 mm.
Av. [I]MP CL[A? . . .]; bust radiat spre dr.
Rv. [. . .]; Felicitas (?) spre dr., cu caduceu în mâna dr. și sceptru în mâna st.
Cf. RIC V, 1, p. 214, nr. 31 (FELIC TEMPO), Roma sau nr. 33 (FELICITAS AVG) sau p. 223, nr. 145 sau 147, (FELIC TEMPO), Mediolanum.
MAEC, inv. 1984/3.

AURELIAN

3. Antoninian, bilon, \simeq 2,09 g; 20 mm.
Av. IMP C AV[RE]LIAN[VS AVG]; bust radiat spre dr.
Rv. CO[NCOR?]DIA [MILI]; două Concordii, față în față; stindard în st. (câte un stindard între ele și în partea dr.?)
Cf. RIC, 5, 1, p. 287, nr. 199, Siscia, perioada I (4 off).
Cf. Estiot, *Venèra*, Siscia, p. 196, nr. 5930, em. 1, oct.-nov. 270.
MAEC, inv. 1984/9.
4. Antoninian, bilon, \uparrow 2,56 g; 19 x 20 mm.
Av. [IMP AVR]ELIA[NVS AV]G; cap radiat spre dr.
Rv.[FIDES] MIL[IT]; Fides stând spre dr., cu câte un stindard în ambele mâini.
RIC, 5, 1, p. 277, nr. 109, Mediolanum, perioada I (3 off).
Estiot, *Venèra*, Mediolanum, p. 176, nr. 1558 sau 1559, em. 1, dec. 270-ian. 271.
MAEC, inv. 1984/11.
5. Antoninian, bilon, \downarrow 1,61 g; 16 x 20 mm, o bucată ruptă.
Av. IMP C L D AV[RELIA]NVS PF AVG; bust radiat și cuirasat spre dr.
Rv. [IOVI CON]SE[RVATORI]; Aurelian, în costum militar, spre dr., cu sceptru scurt în mâna dr., primește un glob de la Jupiter (spre st., cu sceptru lung în mâna st.). În exergă S?[...].
Cf. RIC V, 1, p. 295, nr. 266, Serdica dar C D pe avers.

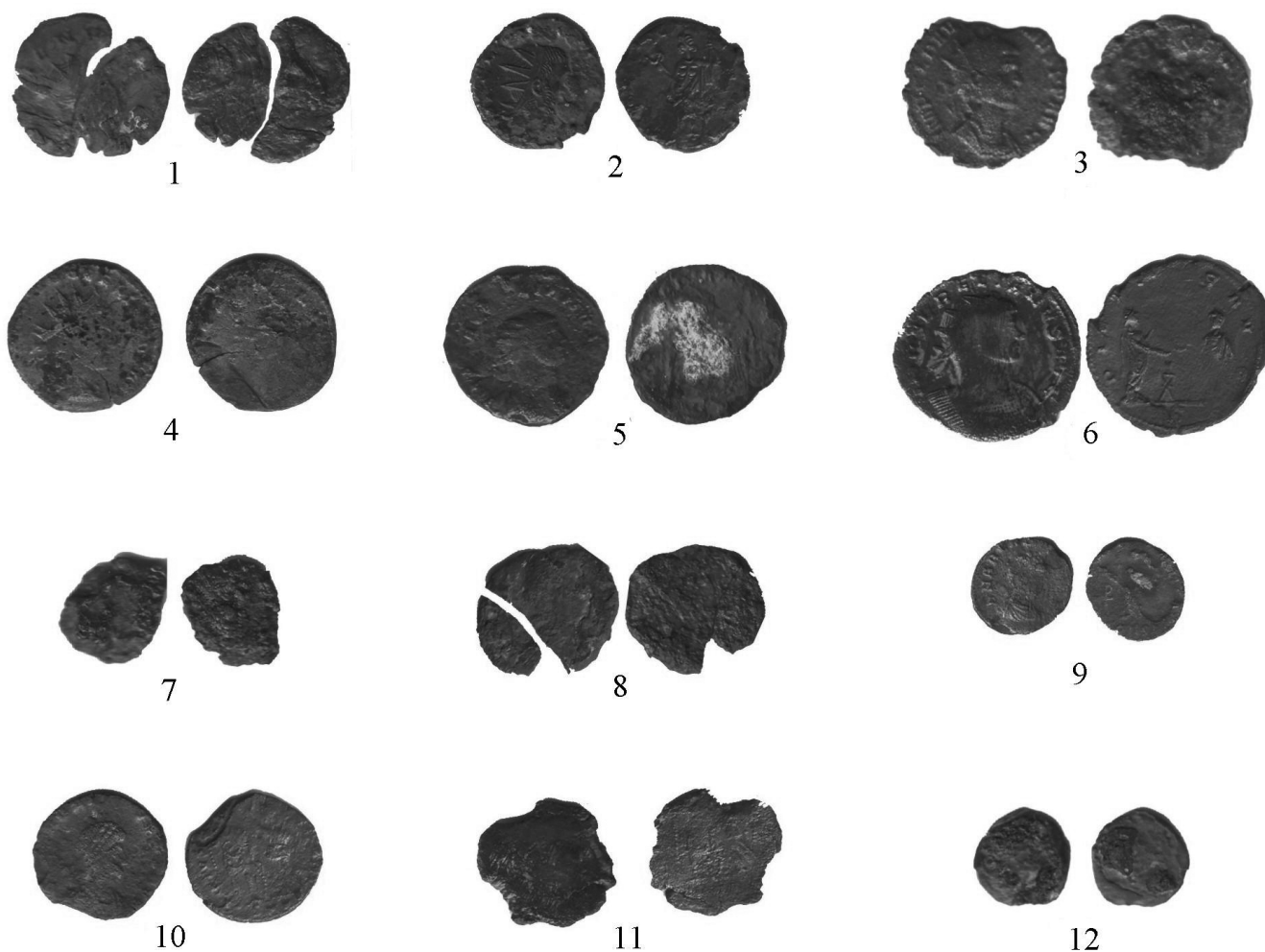

Fig.1. Monede descoperite la Sucidava în 1981.

Cf. Estiot, *Venèra*, p. 75 și 79, em. 1, vara anului 271.
MAEC, inv. 1984/12.

6. Antoninian, bilon \nearrow 2,24 g; 22 x 24 mm.

Av. [I]MP AVRELIANVS AVG; bust radiat și cuirasat spre dr.

Rv. PIETAS AVG; Pietas (spre dr., cu sceptru lung în mâna dr.) și Aurelian (spre st., cu sceptru mic în mâna st.) sacrifică împreună deasupra unui altar plasat între ei. În exergă S.

RIC, V, 1, p. 280, nr. 138, Mediolanum, perioada II (4 off.);

Estiot, *Venèra*, p. 182, nr. 2625-2719, Mediolanum, em. 3, toamna anului 271-toamna anului 272, sau p. 185, nr. 3117-3120, em. 4, sf. 272-înc. 274.

MAEC, inv. 1984/1.

SECOLUL III ?

7. Bilon ? 0,52 g; 12 x 16 mm.
Ilizibilă; puternic oxidată, fragment. MAEC, inv. 1984/8.

MIJLOCUL SECOLULUI IV ?

8. AE 1,53 g; 16 x 18 mm.
Av. Bust diademat și drapat (?) spre dr.
Rv. Ilizibil.
Ruptă în două, un fragment lipsă. MAEC, inv. 1984/10.

ARCADIUS
Constantinopol

9. AE ↑ 0,83 g; 12 x 13 mm.
Tip Salus Reipublicae (2); în câmp dr. P ; în exergă [C]ONS[A].
LRBC II, p. 89, nr. 2185, anii 383-392; RIC IX, p. 234, nr. 86c, anii 388-392 sau p. 236, nr. 90c, anii 392-395.
MAEC, inv. 1984/2.

HONORIUS ?
Nicomedia

10. AE ↓ 1,80 g; 17 x 18 mm.
Tip Virtus Exerciti (2); în exergă SMNA.
LRBC II, p. 95, nr. 2437, anii 395-408; RIC X, p. 246, nr. 63, anii 395-401.
MAEC, inv. 1984/4.

ARCADIUS
Alexandria

11. AE ↗ 1,10 g.
Tip Virtus Exerciti (2). În exergă AL[E]A.
Mai multe fragmente lipsă.
LRBC II, p. 105, nr. 2917, anii 395-408; RIC X, p. 247, nr. 75, anii 395-401.
MAEC, inv. 1984/5.

SECOLELE IV-V

12. AE ? 1,61 g; 12 x 13 mm.
Av.-Rv. Ilizibil. MAEC, inv. 1984/6.

Ne-am afla în fața unui tezaur mixt, compus din șapte monede de bilon din sec. III, dintre care șase pot fi datate sigur în perioada 260-275, și cinci monede de bronz din sec. IV-V. Procentual, 58,33% din totalul monedelor au fost emise în sec. III și 41,66% în sec. IV-V. Starea lor de conservare este slabă, multe piese sunt puternic oxidate și fragmentare; monedele cu nr. 1 și 8 sunt rupte în câte două bucăți.

Lotul debutează cu o monedă atribuită, cu rezerve, domniei lui Gallienus. Următoarea monedă datează din timpul lui Claudius II. Pe baza elementelor disponibile (legenda aversului, iconografia reversului) putem atribui piesa numai monetăriilor din Roma sau Mediolanum, înclinând spre a doua monetărie, pe baza trăsăturilor portretului imperial. Din timpul domniei lui Aurelian datează patru monede, provenite din monetăriile de la Mediolanum (2 exemplare), Siscia și Serdica. Cronologic, folosind lucrarea lui Sylviane Estiot, dedicată tezaurului de la La Venèra, prima piesă, bătută la Siscia, datează din toamna anului 270, fiind urmată de o monedă emisă la Mediolanum, în iarna dintre 270 și 271. Avem apoi o emisiune de Serdica, din vara anului 271, și un nou exemplar provenit de la Mediolanum, cu un tip emis fie în timpul emisiunii a 3-a, din 271-272, fie în timpul emisiunii a 4-a, de la sfârșitul anului 272 până în 274. Observăm că toate monedele datează dinaintea reformei monetare. Piesa cu nr. 7 o datăm, cu rezerve, în sec. III.

Lotul nostru conține și monede romane târzii. În această categorie am inclus moneda nr. 8, ce prezintă pe avers un bust diademat și care poate fi atribuită mijlocului sec. IV. Ultimele piese datează de la sfârșitul acestui secol. O piesă de modul mic, AE 4, cu numele lui Arcadius, poate fi datată în perioada 383-392 după LRBC sau 388-392 după RIC, legenda de pe avers, continuă, fiind folosită pentru Arcadius până la începutul perioadei 392-395⁶. Lotul nostru mai conține două monede de modul AE 3, tip Virtus Exerciti (2), emise pentru Arcadius și Honorius, datarea lor în perioada 395-408, după LRBC, fiind redusă de J. Kent la 395-401 în RIC⁷. Nu excludem posibilitatea ca mica monedă ilizibilă de modul AE 4 (nr. 12), să dateze după acest moment, deși greutatea și mărimea flanului indică mai degrabă o piesă din ultima parte a sec. IV. În cazul monetăriilor, am putut preciza locul de emiterie pentru trei monede, toate provenind din Est: Constantinopol, Nicomedia și Alexandria.

De la Sucidava mai este cunoscut un tezaur mixt, format din emisiuni de argint, bilon și bronz, începând cu piese din sec. III și încheiat în sec. IV, ultimele monede aparținând tipului Fel Temp Reparatio⁸. Din spațiul fostei provincii Dacia, sunt cunoscute câteva tezaure mixte, conținând monede imperiale sau chiar republicane, asociate cu piese din sec. IV. După o recentă contribuție la circulația monetară în spațiul barbar în Antichitatea Târzie⁹, tezaurele mixte pot fi împărțite în două categorii: asocieri de denari din sec. I-III cu monede de bronz din sec. IV și asocieri de piese de bronz din epoca Principatului cu siliquae¹⁰.

Nu considerăm că tezaurul descoperit la Sucidava în 1981 este asemănător cu celelalte tezaure mixte din Dacia. Acestea conțin monede de metal prețios de bună calitate. De asemenea, nu considerăm că tezaurul nostru ar putea fi de tip *purse hoard*, o mică asociere de monede pierdute întâmplător de posesor. În această situație, structura tezaurului ar trebui să reflecte structura masei monetare în circulație. La începutul sec. V,

⁶ După moartea lui Theodosius I, în Vest au mai fost bătute pentru Honorius, în monetăriile din Roma și Aquileia, pentru o perioadă scurtă de timp și în cantități mici (RIC X, p. 128).

⁷ Datate propusă și de Ph. Grierson, Melinda Mays, *Catalogue of Late Roman Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection. From Arcadius and Honorius to the accession of Anastasius*, Washington, 1992, p. 124-125.

⁸ O. Toropu, E. Nicolescu, *Un tezaur de monede imperiale romane descoperit la Sucidava*, Centrul de istorie, filologie și etnografie Craiova, Comunicări, Seria numismatică, 3, 1968; menționat și de B. Mitrea, *Découverte récentes et plus anciennes*

de monnaies antiques et byzantines en Roumanie, Dacia, N.S., 12, 1968, p. 453, nr. 48; idem, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, SCIV, 19, 1968, 1, p. 177, nr. 48. Tezaurul a fost descoperit în anii 1928-1929. Persistă niște semne de întrebare legate de modul de recuperare, dar remarcăm lipsa monedelor din perioada 235-270.

⁹ Delia Moisil, *Moneda romană târzie în Barbaricum. România-studiu de caz*, în O. Țentea, I.C. Opreș (ed.) *Near and beyond the Roman frontiers. Proceedings of a colloquium held in Târgoviște, 16-17 October 2008*, Râmnicu Vâlcea, 2009, p. 257-295.

¹⁰ *Ibidem*, p. 267-268.

prezența unor piese mai vechi în circulație nu este de exclus¹¹, însă monedele din sec. III apar rar în tezaure și în proporții foarte scăzute¹².

Condițiile arheologice de descoperire a monedelor sunt neclare¹³. În analiza noastră ne bazăm pe diferite informații publicate în rapoartele de săpătură mai vechi. Autorii raportului arheologic (D. Tudor, O. Toropu și colaboratorii) au preferat o publicare sumară a materialului. Trebuie precizat că secțiunea S2B, lată de circa 4 m și lungă de 26,35 m, orientată nord-sud, a fost deschisă în 1980 și era adosată zidului de vest al bazilicii¹⁴. La vest de S2B și paralelă cu aceasta a fost deschisă, în anul 1981, secțiunea S4B, lată de 3 m și lungă de 20 m¹⁵. Între ele a fost păstrat un martor, MB, lat de 3 m, demontat în anul 1982. Nivelul 2 (roman), menționat de autori, a fost identificat în ambele secțiuni, S2B și S4B. Pe baza planului general, publicat în 1983¹⁶, caroiajul s-a făcut începând de la nord spre sud, de lângă curtea zidului, lungimea unui carou fiind de 2 m. Caroul 5 se află, așadar, la o distanță de 8-10 m de zidul de incintă. Această porțiune a fost puternic afectată de săpăturile anterioare. S-au făcut cercetări de mare amploare în timpul lui G. Tocilescu, după cum rezultă din planul publicat de D. Tudor în 1938. Secțiunea aceasta avea forma literei U, brațele mergând perpendicular pe zidul de incintă, spre sud¹⁷. Nu cunoaștem adâncimea la care s-a ajuns, dar probabil nu a fost una foarte mare, din moment ce nu s-a reușit identificarea bazilicii creștine. Este posibil ca zidul marcat pe plan cu o linie neagră, orientat est-vest, paralel cu zidul de incintă, să fie de fapt zidul de sud al bazilicii. Sectorul de nord al cetății romano-bizantine a fost săpat intensiv și de D. Tudor în campaniile 1943 și 1945, fiind urmărit traseul zidului de incintă al fortificației¹⁸. După planul și raportul publicat, cercetările lui D. Tudor au fost desfășurate într-un ritm alert, ce a afectat masiv zona pe o porțiune de 5-10 metri¹⁹. Unul din stâlpii de zidărie, identificat nesigur, notat cu numărul 3 sau 4 în planul publicat de Tudor ar putea fi cel din secțiunea S4B-MB, descoperit în campaniile 1981-1982²⁰. În 1946, același sector a fost degajat încă o dată de D. Tudor cu ocazia cercetării navei bazilicii

¹¹ G. Depeyrot, *Zilil. Étude du numéraire*, în seria École Française de Rome, 250, Roma, 1999, p. 43-51, în special p. 47-49 (emisiunile Divo Claudio).

¹² În Britannia romană, la sfârșitul sec. IV și începutul secolului următor sunt câteva cazuri în care apar piese din sec. III. În tezaurul de la Kings Langley, Hertfordshire, îngropat după 378, din 1550 de monede de bronz, patru piese sunt din sec. III: o emisiune din timpul lui Gallienus și trei imitații (R. Abdy, Eleanor Ghey, Celine Hughes, *Coin Hoards from Roman Britain*, XII, Wetteren, 2009, p. 316-330); în tezaurul de la Ketton, Rutland, îngropat în jurul anului 402, din 1417 piese de bronz (și o siliqua), 18 sunt piese din sec. III, Gallienus-Carausius (*ibidem*, p. 347-353). Din spațiul balcanic menționăm tezaurul de la Merenye, din Ungaria, unde lângă un nucleu de 377 de piese de la Constantin la Gratian s-au găsit o monedă din timpul lui Constantius I și una din timpul lui Probus (CH, VII, 1985, p. 171, nr. 322) și cel de la Pernik, din Bulgaria, descoperit în săpătură, ce conține un număr de 25 de monede din perioada Claudius II-Valentinian II (*ibidem*, p. 172, nr. 328).

¹³ Nu am reușit să identificăm în arhiva Muzeului de Arheologie și Etnografie din Corabia jurnalul de săpătură al lui O. Toropu, responsabilul sectorului, care ar fi oferit informații prețioase.

¹⁴ D. Tudor, O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu,

Șantierul arheologic de la Sucidava-Celei, Materiale, 15, 1983, p. 328.

¹⁵ Vezi lucrarea citată supra nota 1, p. 162.

¹⁶ Vezi lucrarea citată supra nota 14, p. 329, fig. 2.

¹⁷ D. Tudor, *Sucidava I*, Dacia, 5-6 (1935-1936), 1938, p. 392, fig. 3.

¹⁸ Idem, *Sucidava III*, Dacia, 11-12 (1945-1947), 1948, p. 145-208.

¹⁹ *Ibidem*, p. 150-154, și fig. 4; idem, *Raport asupra campaniei de săpături arheologice dela Cetatea Sucidava (Celei-Romanați) din luna August 1943*, în *Raport asupra activității științifice a Muzeului Național de Antichități în anii 1942 și 1943*, București, 1944, p. 78-81; idem, *Raport asupra campaniei de săpături arheologice întreprinsă în vara anului 1943, la cetatea Sucidava (Celei-Romanați)*, în *Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice pe anul 1943*, București, 1946, p. 189-192. În raportul MNA (p. 37), D. Tudor declara: „Dacă voi avea și în viitor fonduri ca cele ce ați binevoit a-mi pune la dispoziție în acest an [1942], săpăturile dela Celei se vor termina în două-trei campanii”!

²⁰ Planul la O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *op. cit.*, fig. 8. Distanțele, pe baza scării desenelor, par să fie identice.

și a unei porțiuni din jur²¹. În exterior, s-a săpat spre vest o porțiune lată de cel puțin 9,65 m, fiind identificată o locuință de mari proporții, anterioară așezământului religios. Pe baza formei și traseului, ar putea fi vorba de locuința 5/1981 menționată în raportul de săpătură, identificată la -1,20 m față de nivelul anilor 1981-1982. După planul și profilul publicat (secțiunea γ - δ , orientată vest-est), se pare că săpătura lui D. Tudor a coborât până la nivelul mormintelor, fără a se preciza adâncimea (calculând pe baza scării desenului, aceasta a fost de circa 2,80-3,00 m), mergându-se cu lățimea secțiunii la circa 3,50-4,00 m vest de zidul bazilicii, corespunzând, practic, lungimii secțiunii S2B deschisă de Toropu în 1979, lungime apreciată la „circa 4 metri”²². După efectuarea cercetărilor din 1946, secțiunile au fost acoperite cu pământ, fapt ce poate fi observat și în profilul de vest al secțiunii S4B, aflat la 6 m vest de profilul de vest al secțiunii S2B. Se constată, pe desenul publicat, că pe o porțiune de circa 8 m, aflată la sud de curtea zidului, este depus masiv pământ negru-cenușiu, până la adâncimea de aproximativ 3 m (luată față de nivelul 1981-1982). Acest nivel reprezintă „săpături mai vechi”. Stratul este suprapus de un nivel de pământ cenușiu-albicios, reprezentând pământ „aruncat din săpăturile mai vechi”²³. Nu cunoaștem situația din secțiunea S2B, profilul de vest nefiind publicat, dar probabil nu sunt diferențe foarte mari.

„Tezaurul” din sec. III descoperit la Sucidava în anul 1981 nu se încheie, așadar, cu piese din sec. III ci cu emisiuni din ultimul deceniu al sec. IV sau începutul secolului următor. Structura lui exclude posibilitatea de a fi un tezaur de la sfârșitul sec. IV sau începutul sec. V, neputând admite ipoteza unui depozit de acumulare, din cauza cantității mici de monedă teaurizată, a calității scăzute a metalului și a stării extrem de slabe de conservare a monedelor, și nici ipoteza unui *purse hoard*, deoarece structura lui, cu piese majoritar din sec. III, nu reflectă masa monetară în circulație de la sfârșitul sec. IV și începutul secolului următor. Condițiile de descoperire sunt incerte, lotul de monede provenind dintr-o zonă afectată de săpăturile arheologice de la sfârșitul sec. XIX –începutul sec. XX, campaniile 1943, 1945 și 1946. Nu excludem posibilitatea ca monedele să fi fost încurcate în cursul procesului de conservare și restaurare. Din păcate, analiza celorlalte monede din campania 1981, păstrate la Muzeul din Corabia, nu a permis identificarea unor piese din sec. III, ce ar putea aparține unui tezaur. Lotul publicat de noi este format dintr-un număr de monede fără legătură între ele și fără context arheologic, descoperiri izolate, recuperate dintr-un strat răvășit de numeroase cercetări arheologice anterioare.

About a presumptive hoard found in Sucidava in 1981

ABSTRACT

The authors present a lot of 12 coins, kept by the Museum of Archaeology and Ethnography of Corabia. According to the information written on the envelopes, the coins form a hoard found near the 6th century Basilica, discovered in the 1981 archaeological campaign, which is the same hoard mentioned by D. Tudor and his collaborators as “specific to the third century” in a preliminary report. Examining the coins, the last pieces from the hoard were minted during the common reign of Arcadius and Honorius. The structure

²¹ D. Tudor, *Sucidava IV*, Materiale, 1, 1953, p. 693-742; idem, *Prima bazilică creștină descoperită în Dacia Traiană*, Iași, 1948.

²² Vezi lucrarea citată supra nota 14, p. 328.

²³ O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *op. cit.*, fig. 9, cu mențiunea că nu este vorba de profilul secțiunii S3B, cum scrie în legenda figurii. Aceasta din urmă era orientată pe

direcția Est-Vest, paralelă cu latura lungă a bazilicii (vezi planul la D. Tudor, O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *op. cit.*, p. 329, fig. 2), neavând o legătură cu zidul de incintă. Cum sunt menționate complexe ce apar în S4B, plan publicat de O. Toropu, C. Tătulea, M. Nica, F. Bîciu, *op. cit.*, fig. 8, nu poate fi vorba decât de profilul de vest al secțiunii S4B.

of the lot of the coins, with the majority of the pieces dating from the second half of the third century (Gallienus-Aurelian) but lost at the beginning of the fifth, raise the question if it's indeed a hoard. The archaeological data shows that the area where the hoard was found was affected by intense digging ever since the end of the 19th century. Along with the condition of the coins, the authors conclude that the small lot of coins discovered in 1981 do not form a hoard, but rather a lot of coins collected from the same area.

FIGURES CAPTION

Fig. I. Coins found at Sucidava in 1981.

